अपरतिः *f.* 1 Cessation (= अपरति q. v.); -2 Dissatisfaction.

अपरवः 1 Contest, dispute (about the enjoyment of property); °उज्झित uncontested, undisputed (as possession of any thing). -2 Ill-repute.

अपरस्पर *a.* [अ-परस्पर] Not reciprocal, not mutual; असत्यमप्रतिष्ठं ते जगदाहुरनीश्वरम्। अपरस्परसंभूतं किमन्यत्कामहैतुकम्॥ Bg. 16. 8 (Mr. Telang renders °र by 'produced by union of male and female', caused by lust, where अपरस्पर must be supposed to be connected with अपरस्पर under अपर q. v.)

अपराक् *ind.* In (or to) the western direction. शयीत नापराक् नान्यैर्न नग्नो न च सन्ध्ययोः Bhāg. 6. 18. 51.

अपराञ्च् *a.* [°राङ्, °राची, °राक्] Not averted, fronting, facing, in front. *-ind.* In front of. **-Comp. -मुख** *a.* (**-खी** *f.*) 1 not turning away the face; with unaverted face. -2 presenting a bold front.

अपराजित *a.* Unconquered, invincible, unsurpassed; °ता दिक् the north-east direction, (ऐशानी) so called because the Gods were not defeated there; ते (देवासुराः) उदीच्यां प्राच्यां दिश्ययतन्त ते ततो न पराजयन्त सैषा दिगपराजिता Ait. Br., अपराजितां वास्थाय व्रजेद्दिशमजिह्मगः Ms. 6. 31. **-तः** 1 A sort of poisonous insect. -2 N. of Viṣṇu; N. of Śiva. अपराजित-अप्रतिहत-जयन्त-वैजयन्त-कोष्ठकान्...पुरमध्ये कारयेत् Kau. A. 2. 4. -3 One of the 11 Rudras. -4 A class of divinities forming a portion of the अनुत्तर divinities of the Jainas. -5 N. of a sage. **-ता** N. of Durgā, to be worshipped on the Vijayādaśamī or *Dasarā* day; तिष्ठ देवि शिखाबन्धे चामुण्डे ह्यपराजिते Sandhyā; दशम्यां च नरैः सम्यक् पूजनीयाऽपराजिता । ...ददाति विजयं देवी पूजिता जयवर्धिनी Skanda P. -2 N. of several plants; दूर्वा, शेफालिका, जयन्ती, असन, शङ्खिनी, हपुषा, असनपर्णी. -3 A kind of plant (or ओषधि) fastened round the wrist and serving as a charm or amulet; see Ś. 7. (In Vikramorvaśīyam Act 2, Kālidāsa uses अपराजिता in the sense of a spell or विद्या; ननु भगवता देवगुरुणा अपराजितां नाम शिखाबन्धनविद्यामुपदिशता त्रिदशपरिपक्षस्यालङ्घनीये कृते स्वः). -4 The north-east quarter; see under °त above. -5 A kind of metre, 4 lines with 14 syllables in each -6 A sort of Yoginī.

अपराजिष्णु-पराजेय *a.* Invincible.

अपराध् 4, 5 P. 1 To offend, wrong, sin against, commit an offence against; (with gen. or loc. of person or thing); यौवनमत्रापराध्यति Mk. 9 is to blame; यस्मिन्कस्मिन्नपि पूजार्हेऽपराद्धा शकुन्तला Ś. 4; अपराद्धोऽस्मि तत्रभवतः कण्वस्य Ś. 7; महतां योऽपराध्येत दूरस्थोऽस्मीति नाश्वसेत् Pt. 1. 307; V. 2; किं पुनरसुराबलेपेन भवतीनामपराद्धम् V. 1; sometimes with dat. also; न दूये सात्वतीसूनुर्यन्मह्यमपराध्यति Śi. 2. 11. सति च कुलविरोधे नापराध्यन्ति बालाः Pañch. 3. 4. -2 To annoy, disturb. -3 To prohibit.

अपराद्ध *p. p.* 1 Sinned, offended, having committed an offence, guilty, an offender, criminal (used in an active sense); कृतवत्यसि नावधीरणामपराद्धेऽपि यदा चिरं मयि R. 8. 48; प्रोवाच कोशलपतिः प्रथमापराद्धः 9. 79 the first to offend. -2 Missed, not hitting the mark (as an arrow) मृगदेहापराद्धैर्नामेषुमोक्षणैः Dk. 163; °इषुः or °पृषत्कः an archer whose arrows always miss the mark, an unskilful archer; निमित्तादपराद्धेषोर्धानुष्कस्येव वल्गितम् Śi. 2. 27. -3 Violated, transgressed; अपराद्धा अभिषेकवेलोपाध्यायस्य V. 3. **-द्धम्** [भावे क्तः] An offence, crime, injury; न तु ग्रीष्मस्यैवं सुभगमपराद्धं युवतिषु Ś. 3. 8.

अपराद्धिः *f.* 1 Fault, mistake, offence. -2 Sin.

अपराधः An offence, a fault, guilt, crime, sin, mistake, error; (32 kinds are usually stated in Śāstras); कमपराधलवं मयि पश्यसि V. 4. 29; यथापराधदण्डानाम् R. 1. 6; सर्वापराधेषु अवध्याः खलु दूताः Abhiṣeka I. यथेन्द्रशत्रुः स्वरतोऽपराधात् Śik. 52 mistake or error in accent; sometimes with gen. or loc. of person; अदः सुरेन्द्रस्य कृतापराधान् दैत्यान् V. 1. 20; कृतापराधमिव त्वय्यात्मानमवगच्छति K. 203. **-Comp. -क्षमापनस्तोत्रम्** A panegyric to Devī (देवीस्तोत्र) by a later Śaṅkarāchārya in which there is a striking and melodious ending at the end of each verse as कुपुत्रो जायेत क्वचिदपि कुमाता न भवति । **-भञ्जनः** the destroyer of sins, epithet of Śiva; °स्तोत्रम् a short poem by Śaṅkarāchārya in praise of Śiva, the fourth line of the verses being usually क्षन्तव्यो मेऽपराधः शिव शिव शिव भोः श्रीमहादेव शम्भो ।

अपराधिन् *a.* Offending, guilty, offender, criminal; अपराधी नामाहं प्रसीद रम्भोरु V. 2. 21.

अपरापरण *a.* Destitute of descendants or offspring.

अपरामृष्ट *a.* In no way connected; Pātañjala Yogadarśana 1. 24.

अपरार्कः The oldest known commentator of याज्ञवल्क्यस्मृति. The name of his com. is अपरार्कचन्द्रिका.

अपरिक्रम *a.* 1 Unable to walk round. जानन्नपि च किं कुर्यादशक्तश्चापरिक्रमः Rām. 2. 63. 42.-2 Not diligent.

अपरिक्लेशः Welfare; Mu. 1.

अपरिग्रह *a.* Without possessions or belongings, attendants &c; Without a wife; तदाप्रभृत्येव विमुक्तसङ्गः पतिः पशूनामपरिग्रहोऽभूत Ku. 1. 53. quite destitute, as in निराशीरपरिग्रहः Bg. 6. 10. **-हः** 1 Non-acceptance, rejection, renunciation, one of the several kinds of *yamas* (mental restraints) stated in Yogaśāstra by Patañjali. -2 Destitution, poverty.

अपरिचयिन्, -परिचेय *a.* Having no acquaintance; unsocial, misanthropic.

अपरिच्छद *a.* Poor, destitute. पुमांसश्चापरिच्छदाः Ms. 8. 405.

अपरिच्छिन्न *a.* 1 Undiscerned, undistinguished. -2 Continuous, connected, without interval or separation.